

Prof. dr hab. Romuald Kalinowski

Uniwersytet Przyrodniczo-Humanistyczny w Siedlcach

RECENZJA

rozprawy doktorskiej mgr. inż. Piotra Stanisława Kolmanna
nt. „Koncepcja pozarządowego komponentu zintegrowanego systemu
ratowniczego w Rzeczypospolitej Polskiej”

1. Istota i znaczenie podjętego tematu

Ratownictwo, w potocznym rozumieniu, oznacza określoną formę organizacyjną podmiotów ratowniczych i czynności przez te podmioty wypełniane w ramach udzielania pomocy w niebezpieczeństwie, w sytuacji zagrażającej życiu lub zdrowiu ludzi. Ratowanie jest nieodłącznym odruchem człowieka. Podkreślić przy tym należy, iż z uwagi na jego społeczny wymiar pozostaje w jurysdykcji administracji publicznej.

Stąd w codziennym życiu o bezpieczeństwo obywateli dbają wyspecjalizowane służby i straże, które są w stanie udzielić fachowej i szybkiej pomocy. Ich działanie ma odniesienie prawne w stosownych aktach i zapisach prawnych. Wydaje się, iż ich zorganizowanie na wypadek zagrożeń czasu pokoju jest wystarczające. Problemy mogą wystąpić w przypadku narastania zagrożenia.

Ratownictwo – pozostając jednym z zadań w zakresie ochrony ludności – wymaga/wymagać może zintegrowania działalności różnych podmiotów, rządowych i samorządowych we wspólnych działaniach tego typu. Problem ratownictwa jest przedsięwzięciem skomplikowanym pod względem m.in. planowania, zorganizowania, jak i prowadzenia działań ratowniczych. Widząc niedostatek sił

ratowniczych, a także istniejące rezerwy jego uzupełnienia, mgr inż. Piotr Kolmann podjął się stosownych badań nad powyższym zagadnieniem.

Powyższa tematyka jest tym samym istotna z racji specyfiki ratownictwa. Ma także szczególne odniesienie do systemu bezpieczeństwa narodowego państwa spełniając w nim ważną rolę. Zauważa się przy tym proces scalania w Polsce poszczególnych systemów ratowniczych w ramach zintegrowanego systemu ratowniczego.

Podjęty przez Doktoranta temat rozprawy odpowiada zapotrzebowaniu dnia dzisiejszego w budowaniu zintegrowanego systemu ratowniczego. Stanowi cenne uzupełnienie dotychczasowych badań nad powyższym problemem. Problematyka pozostaje w obszarze osobistego zainteresowania Doktoranta.

2. Ocena metodologiczna rozprawy doktorskiej

Tematyka niniejszej rozprawy mieści się w dziedzinie nauk społecznych i dyscyplinie nauki o bezpieczeństwie. Tytuł pracy sformułowany komunikatywnie, jest zwięzły, oddający najistotniejsze aspekty opracowania badawczego.

Celem badań – jak stwierdza Doktorant w ramach niniejszej rozprawy – jest analiza możliwości poprawy stanu bezpieczeństwa powszechnego poprzez opracowanie naukowo uzasadnionych koncepcji wybranych obszarów organizacji pozarządowego komponentu zintegrowanego systemu ratowniczego. Osobiście odczuwam pewien niedosyt takiego ujęcia zważywszy na tytuł rozprawy, chociażby w słowie *koncepcja*... . To nie analiza jest celem badań. Ona doprowadzić powinna do wykreowania koncepcji pozarządowego komponentu zintegrowanego systemu ratowniczego.

Przedmiot badań wybrano prawidłowo. Są nimi wybrane krajowe zarządzające systemy ratownicze w ujęciu naukowym.

Problem główny i problemy szczegółowe sformułowano prawidłowo, co należy podkreślić w odniesieniu do tytułu pracy doktorskiej. Problemy szczegółowe pozostają w logicznym związku z problemem głównym, mają swoje odniesienie do tytułów rozdziałów i treści w nich zawartych.

Hipoteza główna w pewnej jej części pisarskiej nie budzi zastrzeżeń zarówno pod względem merytorycznym, jak i logicznym. Jednak czynione w tej części rozważania mają teoretyczne ujęcie nieistotne dla tej części pracy. Przyjęcie i nazwanie głównej hipotezy badawczej hipotezą zerową zaciemnia obraz badań. Z kolei nie wskazanie hipotez szczegółowych pozostawia pewien niedosyt. Pozostaje to w sprzeczności z zapisem (s. 39) ...weryfikację hipotez.

W rozdziale tym zatytułowanym „Obszar badawczy” brakuje odniesienia do metod badawczych. Co prawda załącznik 1 zatytułowany „Metody i techniki badawcze wykorzystane w procesie badawczym” (s. 293-301) traktują o powyższym, jednak w zbyt literaturowym ujęciu bez szczegółowego (konkretnego ujęcia) do problematyki badań. Przyjęte formy pisarskie ...*pozwala*; ...*stanowi*; ...*opiera* są tego potwierdzeniem.

Odejście od wypracowanych założeń pisania rozdziału metodologicznego wydaje się niekorzystne. Na plus zaliczyć należy Doktorantowi ujęcie w tym rozdziale aspektów teoretyczno-praktycznych prowadzonych badań.

Bibliografia dość obszerna (razem ponad 300 pozycji), właściwie dobrana i wyselekcjonowana. Ma swoje odniesienia w przypisach (ponad 600).

Podsumowując stronę metodologiczną pracy mgr inż. Piotra Kolmanna muszę stwierdzić pewne niedociągnięcia, chociaż – jak się wyda-

je – Doktorant właściwie postrzega założenia i wymogi procesu badawczego. Mam przy tym przekonanie o zdolności Autora do doskonalenia swojego warsztatu metodologicznego.

3. Ocena merytoryczna rozprawy

Rozprawa doktorska mgr. inż. Piotra Stanisława Kolmanna zawiera cztery zasadnicze rozdziały (w tym rozdział zatytułowany „Obszar badawczy”), wstęp, zakończenie, bibliografię i załączniki. Całość na 353 stronach, napisana poprawnym językiem, oddająca istotę problemów badawczych. Drobne błędy literowe, pisarskie oraz stylistyczne są w moim przekonaniu wynikiem przeoczenia przy korekcie tekstu oraz niewłaściwego ujęcia określonych zwrotów.

Wstęp (s. 9-11) to bardzo krótkie wprowadzenie w zakres problematyki. Można było pokusić się o więcej.

Rozdział pierwszy (s. 12-40) zatytułowany „Obszar badawczy” został omówiony w punkcie traktującym o merytorycznej ocenie rozprawy. W tym miejscu za zasadne uważa się wskazać na potrzebę uporządkowania pojęć (s. 31), np. „metoda wywiadu techniką ankiety i wywiadu...”, a dlaczego nie techniką ankietowania z wykorzystaniem narzędzia, jakim jest ankieta.

Rozdział drugi (s. 41-81) „Systemowe ujęcie ratownictwa na tle ochrony ludności” traktuje o ochronie ludności mając na uwadze ratownictwo m.in. pozarządowe. Autor podkreśla, iż ratownictwo jest zaledwie jednym z szeregu działań podejmowanych w ramach nadrzędnej znaczeniowo ochrony ludności, która z kolei jest znaczeniowo podrzędna wobec bezpieczeństwa powszechnego. Dokonując porządkowania terminologicznego Autor nie ustrzegł się drobnych błędów, np. „... jej definicji legalnej” (s. 42) –

dlatego nie *formalnej*. Rozważania w tym rozdziale w połączeniu z załącznikiem 2 są istotne dla rozpatrywanej problematyki.

Kontrowersyjne – w moim przekonaniu – jest stwierdzenie „... szereg autorów rozróżnia system ratownictwa od systemu ratowniczego” (s. 53). Proszę o rozwinięcie powyższego stwierdzenia. Podobnie proszę o komentarz „... organizacja ratownicza często mylnie określana zamiennie mianem podmiotu ratowniczego” (s. 64). Złożoność organizacji ZSR jest wyraźna. Stąd za zasadne jest przytoczenie klasyfikacji składowych tego systemu.

Rozdział trzeci (s. 82-186) zatytułowany „Diagnoza i analiza stanu wybranych systemów ratowniczych w Rzeczypospolitej Polskiej i ich pozarządowych komponentów” w moim przeświadczeniu ma błąd językowy. Dlatego nie *analiza i diagnoza*. Zasadne dla rozważań czynionych w tym rozdziale są założenia systemu KSRG. W rozdziale tym dokonano charakterystyki wybranych pozarządowych komponentów systemu ratowniczego i analizy ich przydatności w określonym systemie. Zaprezentowane treści i wypracowane wnioski stanowią podstawę do reorganizacji założeń systemów ratowniczych. Podkreślić należy, iż uczyniono to w kategoriach ujęcia nauki, teorii i praktyki. Tym samym Doktorantowi łatwiej było podejść do powyższego problemu w rozdziale czwartym.

Rozdział czwarty (s. 187-271) traktuje o reorganizacji założeń systemów ratowniczych w Rzeczypospolitej Polskiej na rzecz stworzenia pozarządowego komponentu zintegrowanego systemu ratowniczego. Stosowne propozycje realizowano z myślą projektowania w wymiarze realnym, jak i konceptualnym. Zaznaczyć przy tym należy, iż korzystano z danych ekspertów w zakresie ratownictwa. Mając na względzie ochronę ludności, Autor wskazuje na wybrane założenia organizacyjne, szanse i zagrożenia związane z włączeniem pozarządowych organizacji ratowniczych w zintegrowany

system ratowniczy, zakres podmiotowy i strukturę pozarządowego komponentu, kryteria kwalifikacyjne stawiane pozarządowym organizacjom ratowniczym, kryteria prawne i uprawnienia motywacyjne, obszary i bariery integracji pozarządowych organizacji ratowniczych w ramach zintegrowanego systemu ratowniczego w Polsce. Doktorant powyższe problemy rozpatruje w kategoriach piętnastu obszarów (obszaru organizacyjnego, obszaru operacyjnego, obszaru planistycznego, obszaru szkoleniowego, obszaru ćwiczeniowego, obszaru logistyczno-inwestycyjnego i zaopatrzeniowego, obszaru nadzoru, obszaru legislacyjnego, obszaru standaryzacyjnego, obszaru informacyjnego, obszaru komunikacyjnego (łączy), obszaru sądowego, obszaru edukacji dla bezpieczeństwa, obszaru nauki, obszaru finansowania.

Zakończenie (s. 272-276) stanowi krótkie podsumowanie procesu badawczego ze wskazaniem efektów badań i obszarów, które wymagają wdrożenia. Zauważyć należy, iż przedstawione w niniejszej rozprawie wnioski oraz propozycje nie stanowią ostatecznych rozwiązań. Mogą być wykorzystane do dalszego zgłębiania powyższej problematyki.

Uwzględniając dotychczasowy stan wiedzy w badanym obszarze można stwierdzić, że praca ta może stanowić kolejny krok w kierunku budowy zintegrowanego systemu ratowniczego.

4. Ocena ogólna i wniosek końcowy

Przedstawiona do recenzji rozprawa doktorska odpowiada wymogom określonym w stosowych przepisach. Stanowi osobisty wkład Autora w obszar badań nad ratownictwem. Na tej podstawie wnoszę o dopuszczenie mgr. inż. Piotra Stanisława Kolmanna do publicznej obrony.



Ślad/le 10.07.2019